

La por de la neteja ètnica a Bòsnia-Hercegovina

Dues famílies netes

Aquest és el retrat de dues famílies. Són totes dues musulmanes, de Bòsnia-Hercegovina, que han buscat refugi a Mostar, prop de Croàcia, fugint de la neteja ètnica. Aquesta és la seua imatge. I la seua por.

Ivica, una vella de 24 anys

El seu nom és Ivica. Té 24 anys, però sembla molt més vella. És de caràcter nerviós i, quan parla, el to de la seva veu és molt dur. Fa sis mesos que és a Mostar.

Vivia amb la seua família a Odzak, un llogarret al costat de Nevisenje, a la part oriental de Bòsnia-Hercegovina. Hi havia 110 habitants abans de la guerra, tots musulmans.

El 18 de juliol de 1992 els serbis, els txètniks, van atacar el poble i el van ocupar. Van agafar tots els homes sospitosos

d'haver lluitat contra ells. A uns quants, primer els van tallar el nas, o els dits, o bé les orelles. Els qui van tenir més sort, els van degollar ràpidament. Ivica va veure com alguns dels seus amics i veïns morien d'aquesta manera, al mig del carrer. Després van destruir la mesquita i moltes cases. Per fi van robar tot el que van trobar de valor.

Els homes supervivents foren enviats presoners a un camp de concentració. Les dones i els nens, tancats com a presoners, en un dels edificis del poble. Aquí, van estar-s'hi deu dies. Van ser maltractats; els donaven poca cosa de

menjar. Moltes de les dones, de 12 anys a 70, van ser violades diverses vegades, davant les altres, mentre les insultaven i colpejaven. Ivica no pot amagar la seva ràbia mentre explica això. Ni la seva ràbia ni l'odi que sent. Potser ella també va ser violada. Potser no s'atreveix a dir-ho.

Tanmateix, el que semblava uns dies interminables amb els txètniks, es va acabar. Un bon dia els van ficar en un autobús i els van portar a un altre poble. Des d'aquí van poder anar a Mostar. Ivica hi va arribar amb la mare i les germanes. Avui no sap res ni del seu pare ni dels seus dos germans.

Ivica (esquerra) viu a Mostar amb sa mare i les germanes. Dels seus dos germans i del seu pare, no en sap res.

Mahic i Samija, des que van marxar de Gacko, no han tornat a saber res més dels seus tres fills.

JOSEP HERRERA

Una mirada molt trista

Es diuen Mahic i Samija. Ell té 63 anys. Ella, 58. Tots dos són musulmans. L'home camina amb moltes dificultats: té una de les cames gairebé paralitzada a conseqüència dels cops rebuts. Són persones senzilles i amables, però de mirada molt trista.

Van arribar a Mostar a final de novembre del 1992. Són de Gacko, vila de la part oriental de Bòsnia-Hercegovina. En aquesta població hi havia 10.844 persones, abans de la guerra; d'aquestes, el 62% eren sèrbies, el 36% musulmanes, i la resta de procedència ètnica diversa.

El matrimoni vivia amb els tres fills. Quan va començar la guerra, la filla se'n va anar a Dubrovnik. Els altres dos, de 36 i 33 anys, es van quedar amb ells. El més jove era policia; però, com que aquest cos era dominat pel serbi, per a

evitar que l'obliguessin a incorporar-se a la nova policia "iugoslava", va haver de fugir a les muntanyes, on es va ajuntar amb els altres fugitius, per lluitar amb les poques armes de què disposaven.

El 4 de juliol, després de dos mesos de tensions, va arribar el moment tan temut. De matinada, els txètniks, amb la complicitat de la majoria dels serbis de dins, van voltar la vila, i la van ocupar. Van cremar i saquejar moltes cases. Molts musulmans van ser assassinats al llit. "Hi havia molts cadàvers pels carrers", explica Samija. Van agafar tots els homes joves que hi quedaven, entre ells l'altre fill, i se'ls van endur al camp de concentració. A empentes i cops de fusell, els van obligar a pujar en un autobús. En total, 840 persones.

L'èxode va durar més de quatre mesos. Primer els van portar a Skopje, capital de Kosovë, on vivien en condicions molt

dures, amb el rebuig de la població d'allà. Qui va poder disposar de 600 marcs (unes 40.000 pessetes), obtingué els permisos i visats necessaris per a deixar aquell lloc. Així, després de passar unes setmanes a Hongria, van arribar a Zagreb, i més tard a Mostar. Ara a Gacko, dels 3.850 musulmans que hi havia, no n'hi queda cap. Molts s'han refugiat a Mostar; altres són presoners en algun camp de concentració; una bona munió van ser assassinats.

Parla amb veu apagada, plorant. Samija diu que no ha tornat a saber res més dels seus fills. Cada dia van a la Creu Roja bosniana per mirar de contactar amb els seus antics veïns serbis, com a única possibilitat d'arribar a saber-ne alguna cosa. Però la veu, les mirades de tots dos són terriblement clares: és molt possible que siguin morts.

Josep Herrera